

Drie schilderijen in de consistorie te Oudelande

Sinds jaar en dag hangen er in de consistorie van de kerk te Oudelande drie schilderijen, twee panelen en een doek.

De panelen stellen een gezicht op Oudelande voor en een tafereel met een schipbreuk. We zien dat mensen net aan land zijn gekomen. Links staan kisten en koffers op het strand en er lijken wat provisorische tenten te zijn gebouwd. Wat opvalt is dat er ook Indische mensen op het schilderij zijn afgebeeld.

Het doek stelt een mansportret voor, wat in Oudelande bekend is als “de dominee”

Maar om welke dominee gaat het en wat is het verband tussen die drie schilderijen ?

Waarschijnlijk zijn er maar weinigen in Oudelande die het verhaal nu nog kennen, maar rond 1838 moet het verhaal achter de schilderijen tot grote verslagenheid in het dorp hebben geleid.

Vorig jaar zijn de schilderijen gerestaureerd door ondergetekende, de aanleiding om eens in de geschiedenis te duiken.

De twee schilderijen op paneel zijn onderaan gesigneerd met Wed. J. Veekmans.

Die weduwe Veekmans was Wilhelmina Jacoba Godefroy, de echtgenote van (dominee) Johannes Andreas Veekmans. Als we de naam Veekmans intypen op de familienamenbank van het Meertens-Instituut, dan blijkt dat deze naam niet meer in Nederland voorkomt, er zijn geen vermeldingen. Ook op internet worden we niet veel wijzer. We vinden wel wat namen Veekmans maar niet meer in onze tijd.

De website Zeeuwen gezocht van het Zeeuws Archief geeft wel meer informatie.

Johannes Andreas Veekmans werd geboren op 24 september 1806 te Rotterdam, als zoon van Johannes Veekmans en Elisabeth Felkers. De beide ouders zijn geboren rond 1780. (bron: weumelinge.nl)

+

Johannes Andreas trouwde met de in 1803 te Zaltbommel geboren Wilhelmina Jacoba Godefroy. De datum van het huwelijk is mij niet bekend. Hoe hij er toe gekomen is om predikant te worden weten we niet, wel dat hij in 1829 kandidaat is geweest in Noord-holland. In 1832 werd dominee Veekmans predikant in Oudelande, waar ook hun eerste kind is geboren, een dochtertje, Adriana Wilhelmina, op 17 december 1833. In Oudelande moet het echtpaar enkele gelukkige jaren hebben gekend, maar het zou snel veranderen. Want in 1835 werd hij als predikant benoemd voor Nederlands Oost-Indië en als zodanig bevestigd op 14 juni 1835. In 1836 is dominee Veekmans dan tijdelijk predikant te Semarang.

** SAMARANG, op het Eiland Java, den 14^{den} October 1836. Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, W. J. GODEFROT, geliefde Echtgenoot van J. A. VEEKMANS, Predikant.

Daar wordt ook hun tweede kind geboren, waarvan ik de naam niet heb kunnen achterhalen, maar het is ook een meisje.

Dominee Veekmans moest blijkbaar predikant te Amboina worden want het gezin scheept zich in en gaat op reis. Maar bij Lucipara lijdten ze schipbreuk, waarbij allen gered worden en aan land kunnen komen. Uiteindelijk bereiken ze dan toch de Molukken en op 25 juli 1837 wordt dominee Veekmans bevestigd als predikant te Amboina.

Maar het zal niet lang duren. Binnen een jaar, op 4 mei 1838, overlijdt dominee Veekmans op 31 jarige leeftijd en op dezelfde dag overlijdt ook zijn jongste dochtertje, vrijwel zeker aan een tropische ziekte.

** Heden ontvingen wij van onze aanbehuwde Dochter, de voor ons ouderhart zoo treurige tijding, van het overlijden van haren dierbaren Echtgenoot en onzen Zoon, den Wel-Eerw. Heer J. A. VEEKMANS, Predikant te Amboina, in den ouderdom van ruim 31½ jaren, benevens van het overlijden van haar jongste Dochtertje. Diep bedroefd staren wij, met de bijna 92 jarige Grootmoeder, onze Kinderen en Behuwd-Kinderen, de ons dierbare Overledenen na, en zien eerbiedig op tot den Alwijzen, van wien wij ondersteuning afsmeeken, om in zijnen wil te berusten.

ROTTERDAM,
den 13^{den} November
1838.

Uit aller Naam,
J. VEEKMANS.
E. VEEKMANS,
Geb. FELKERS.

Algemeene kennisgeving.

Dominee Veekmans weduwe, Wilhelmina Jacoba Godefroy keert terug naar Nederland en begint te schilderen, daarin vindt zij troost voor het verlies van haar man en kind. Wilhelmina Jacoba Godefroy is overleden in 1875. Hoe het met haar enige kind is vergaan is mij verder niet bekend. Wel moet zij de schilderijen aan de kerk van Oudelande hebben nagelaten.

Op de beide schilderijen op paneel is met blauw krijt achterop iets geschreven. Op het schilderij van Oudelande staat:

Oudelande zeeland pastorie grootmoeder van (W) en vader (kind en moeder) W

Op het schilderij van de schipbreuk staat::

Schipbreuk door grootouders (W) mede gemaakt op hun reis naar Indië van moeders zijde

Ds Veekmans echtgenote en kind en schoonmoeder van Janse

Het is duidelijk wat het voorstelt, maar wat betekent die W ? Wie is grootmoeder? En wie is Janse en zijn schoonmoeder?

Het portret is niet op paneel maar op doek geschilderd. Het is voor zover bekend niet gesigneerd, dus of het ook geschilderd is door ds Veekmans weduwe is niet met zekerheid vast te stellen. Ik neem wel aan dat het, gezien de leeftijd van de afgebeelde persoon, ds. Veekmans voorstelt.

Waarschijnlijk heeft Wilhelmina Jacoba Veekmans -Godefroy de schilderijen gemaakt als herinnering aan die luttele jaren dat zij beiden samen waren. Op het gezicht op Oudelande zien we een man, vrouw en een heel klein kind, en gelet op wat er achter op het paneel geschreven staat moet dat hun gezinnetje voorstellen.

Het portret was in een zeer slechte staat. Dit is gekomen door afwisselend vochtig en droog, koud en warm. Vermoedelijk is het in het verleden al eens meerdere malen met sop afgenomen. Waarschijnlijk goedbedoeld, maar een slechtere behandeling voor een schilderij op doek bestaat er niet. Het vocht dringt in het doek en maakt dat de hechting van de verf minder wordt en bovendien schimmel kan ontstaan.

Als het ingedrongen vocht weer opdroogt, krimpt het doek waardoor er scheurtjes in de verflaag ontstaan, die mettertijd steeds groter worden. Zo blijft uiteindelijk een sterk gebarsten doek over, waar gemakkelijk schilfers afvallen.

Bij de restauratie zijn de bladders zo veel mogelijk vlag gemaakt en op de ondergrond vastgezet. Ontbrekende delen zijn opgevuld en bijgeschilderd en het doek is van enkele lagen vernis voorzien. Ook de lijsten zijn gerestaureerd.

Het is van belang een schilderij zo op te hangen dat de temperatuur zo constant mogelijk blijft. Als schilderijen afwisselend in de felle zon en schaduw hangen begint het aftakelingsproces opnieuw.

Rest mij tot besluit de kerkenraad hartelijk te bedanken voor het geschonken vertrouwen en de verleende opdracht.

Koudekerke, 9 maart 2012

Riaan Rijken

Geraadpleegde bronnen : W.M.C. Regt, Naamlijst der Predikanten van Zeeland, deel II, pagina 76

Origineel handschrift berust bij Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag

Zeeuws Archief, Predikanten Ned. Herv. kerk Zeeland 1565-1938. Toegevoegd : 5 januari 2010

Familieadvertenties: Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag

Zeeuwen gezocht:

W.M.C. Regt, Naamlijst der Predikanten van Zeeland, 1565-1938

Johannes Andreas Veekmans

Rol: Predikant

Plaats: Oudelande

Jaar: 1832

Geboorte/doop: Geboren te Rotterdam, 24 september 1806

Overlijden: Overleden te Amboina, 4 mei 1838

Huwelijk: Huwt Wilhelmina Jacoba Godefroy, geboren te Zaltbommel, 7 mei 1803. Zij blijft als weduwe achter met één dochter

Opmerking: Kandidaat in Noord-Holland in 1829. Predikant alhier op 27 mei 1832. Benoemd voor Nederlands Oost-Indië 1835. Bevestigd 14 juni 1835. Tijdelijk te Semarang 1836. Op reis naar Amboina 6 mei 1837 schipbreuk geleden bij Lucipara. Predikant te Amboina 25 juli 1837

Deel: II

Pagina: 76

Bron: W.M.C. Regt, Naamlijst der Predikanten van Zeeland

Herkomst: Origineel handschrift berust bij Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag

Toegang: 164 Verzameling Genealogische Afschriften (GA)

Inventarisnummer: 962

